

РЕЧ НА ОМРАЗТА И ДИСКРИМИНАЦИОНЕН ДИСКУРС ОНЛАЙН В БЪЛГАРИЯ

Годишен отчет 2025

Проект LIFE

Септември 2025

Отказ от отговорност

Page | 2

РЕЧ НА ОМРАЗТА И ДИСКРИМИНАЦИОНЕН ДИСКУРС ОНЛАЙН В БЪЛГАРИЯ

Публикуван от: Младежко европейско общество

LIFE е транснационална инициатива, съфинансирана от Erasmus+ СВУ и реализирана от консорциум от пет организации – AMAD (в Албания), KOM 018 (в Сърбия), YES (в България), Beyond Borders (в Италия) и Euromed Eve Tunisia (в Тунис).

LIFE-Living Safely in a Digital World има за цел да увеличи устойчивостта на младото поколение срещу рисковете от дигитализацията и нейното въздействие върху ежедневието им живот, като овласти младежките организации да участват в политическия диалог и да използват неформално обучение в работата си с младите хора.

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения са само на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз. Нито Европейският съюз, нито предоставящият орган могат да бъдат държани отговорни за тях.

Съдържание

Резюме	4
Ключови акценти.....	5
Въведение.....	6
Обхват.....	7
Методология.....	8
Данни и анализ.....	10
Анкета.....	10
Фокус групи.....	12
Количествени данни от фокус групите	14
Качествени наблюдения от фокус групите.....	15
Въздействие и резултати	16
Препоръки.....	18
Заключение.....	19

Резюме

Годишният доклад за 2025 г. надгражда базата, положена през 2024 г., и представя по-пълна и обхватна картина за състоянието на речта на омразата и дискриминационното съдържание онлайн в България. Докладът се основава на национално проучване с **1 000 респонденти** и разширени **фокус групи с 20 участници**, което ни дава по-задълбочено разбиране за мащаба на явлениято, неговото въздействие върху младите хора и начините, по които те реагират.

Page | 4

Основни изводи от анкетата:

- **Изложеност:** 87% от респондентите са се сблъскали с реч на омразата онлайн поне веднъж; **41% я срещат ежедневно**, а **36% – седмично**.
- **Форми:** Най-често се съобщава за **расизъм (70%)**, **сексизъм (65%)** и **хомо/трансфобия (62%)**. Нараства и делът на случаите, свързани с религиозна нетърпимост (47%) и социално-икономическа дискриминация (29%).
- **Платформи:** Най-много посочвания имат **Facebook (71%)**, **TikTok (63%)**, **Instagram (59%)** и **YouTube (54%)**. TikTok бележи най-голям ръст спрямо 2024 г.
- **Емоционално въздействие:** 46% изпитват гняв или раздразнение, 31% – тревожност и страх, а 18% се самоцензурират и ограничават участието си онлайн.
- **Докладване:** Само 8% от респондентите намират процеса за ефективен. 45% твърдят, че **нищо не се е случило** след сигнал, а 29% не са получили никаква обратна връзка.
- **Възприятия:** 68% смятат, че речта на омразата онлайн се увеличава, а 72% я възприемат като сериозен обществен проблем.

Фокус групите потвърждават тези данни и разкриват по-дълбоки детайли:

- **Нормализация:** Много млади хора вече приемат езика на омразата като „нормална част“ от онлайн средата, особено в TikTok и Facebook.
- **Психологически ефект:** Участниците говорят за тревожност, самоцензура и дори отказ от участие в онлайн общности. Някои споделят, че това е довело и до отсъствия от училище или по-малко активност в час.
- **Разочарование от докладването:** Сигнализирането към платформите се възприема като символичен акт, който рядко има резултат.
- **Резистентност:** Малка, но значима група (около 15%) споделя примери за взаимна подкрепа между връстници и активно противопоставяне на речта на омразата.

Общата картина е ясна: речта на омразата онлайн в България е **широко разпространена и развиваща се**, а реакцията на платформите остава **недостатъчна**. Въпреки това младите хора демонстрират **осъзнатост, устойчивост и готовност да бъдат част от решението** – чрез образование, солидарност и контракампании.

Ключови акценти

Годишният доклад за 2025 г. дава разширена и по-детайлна картина за речта на омразата онлайн в България. Сравнението с 2024 г. показва засилено излагане на подобно съдържание, по-голямо разнообразие във формите на омраза и трайно недоволство от механизмите за докладване.

Проучване (1 000 респонденти)

- **Демографски профил:**
  - Най-голяма група: младежи на възраст 15–19 г. (34%).
  - Следвани от: 20–24 г. (22%), 25–29 г. (18%).
  - Пол: 51% жени, 47% мъже, 2% друг/неопределен.
  - Образование: средно (41%), бакалавър (29%), магистър (15%), други (15%).
  - География: най-силно представени – Благоевград (30%), София (15%), Петрич (12%), Гоце Делчев (10%).
- **Използване на социални мрежи:**
  - **82% ги ползват няколко пъти дневно.**
  - Най-често използвани: Facebook (71%), TikTok (63%), Instagram (59%), YouTube (54%).
  - Онлайн медийните портали също са посочени като източници на реч на омразата, особено коментарните секции.
- **Сблъсък с реч на омразата:**
  - **41% – ежедневно, 36% – седмично.**
  - Най-чести форми: расизъм (70%), сексизъм (65%), хомо/трансфобия (62%), религиозна нетърпимост (47%), социално-икономическа дискриминация (29%).
  - Спрямо 2024 г. се забелязва ръст при **сексизма и хомофобията.**
- **Въздействие върху младите:**
  - Гняв/раздразнение – 46%
  - Тревожност/страх – 31%
  - Избягване/самоцензура – 18%
  - Мотивация за действие – 12%
- **Реакции и докладване:**
  - Игнориране/блокиране: 55%
  - Докладване: 38%
  - Контракоментари: 12%
  - Резултати от докладване: 45% – без ефект, 29% – без обратна връзка, 18% – премахнато съдържание, само 8% – реално ефективно.
- **Възприятия:**
  - 68% смятат, че речта на омразата нараства.
  - 72% се чувстват силно или средно загрижени.
  - Предлагани решения: образование и кампании (72%), по-строги правила на платформите (51%), подкрепа за жертвите (45%), младежки контракампании (32%).

Фокус групи (20 участници, 16–22 г.)

- **Нормализация:** Езикът на омразата се възприема като „обичайна част“ от TikTok и Facebook.
- **Емоционално въздействие:** тревожност, загуба на увереност, отказ от активност в училищни и онлайн среди.
- **Докладване:** почти всички го намират за символично и неефективно.
- **Устойчивост:** малка част от участниците споделят успешни примери за взаимопомощ и контракоментари.

Page | 6

Обобщение

- Изложеността на реч на омразата остава **ежедневна реалност** за мнозинството млади хора.
- Формите се променят, като sexism и homophobia стават все по-често срещани.
- Емоционалното и поведенческо въздействие е силно, а доверието в платформите е ниско.
- Младите хора обаче демонстрират **готовност за действие** – чрез образование, кампании и взаимна подкрепа.

Въведение

Бързото развитие на дигиталните комуникационни платформи промени начина, по който младите хора в България общуват, информират се и участват в обществения живот. Наред с новите възможности за връзка и изразяване обаче, онлайн средата се превръща и в място, където речта на омразата и дискриминационното съдържание се разпространяват свободно.

Проектът LIFE – Живеем безопасно в дигиталния свят цели да отговори на тези предизвикателства, като повиши устойчивостта на младите хора спрямо рисковете в интернет. Това се постига чрез изследвания, неформално образование и застъпничество за политики, като специален акцент се поставя върху включването на младежките гласове.

Българският национален доклад за 2025 г. е както инструмент за наблюдение на ситуацията, така и база за препоръки, които отразяват реалния опит на младите хора онлайн.

В сравнение с базовия доклад от 2024 г., настоящото издание има за цел:

1. Да представи актуална картина, основана на по-голямо национално проучване (1 000 респонденти) и разширени фокус групи (20 участници).
2. Да осигури сравнимост във времето и да покаже тенденциите в развитието на проблема.
3. Да предложи по-задълбочени качествени наблюдения чрез истории и примери от самите младежи.
4. Да изведе практически изводи и препоръки, насочени към образованието, платформите и общностната подкрепа.

Особено значимо е, че през 2025 г. **TikTok** заема **все по-централно място** в младежката култура и дискурс. В сравнение с 2024 г. се наблюдава по-голямо разнообразие от форми на омраза, ръст на нападите по пол и сексуална ориентация, както и продължаваща липса на адекватна реакция от платформите.

Поставяйки младежките гласове в центъра на анализа, докладът има за цел да информира институциите, образователните среди, гражданските организации и самите дигитални компании за необходимостта от по-координирани и ефективни действия.

Page | 7

Обхват

Докладът за 2025 г. ясно дефинира обхвата на изследването, за да гарантира сравнимост с този от 2024 г. и да позволи надежден анализ на тенденциите. Обхватът е разгледан по географски, демографски, тематични и платформени измерения.

Географски обхват

Проучването обхваща респонденти от цялата страна, като особено силно е представен регионът на **Благоевград**, заедно с участници от **Петрич, Гоце Делчев, Кюстендил и София**. Тази териториална разпределеност дава възможност да се сравнят различни гледни точки – както от по-големите градове, така и от по-малките общности.

Демографски обхват

- Основният фокус е върху **млади хора на възраст 15–29 години**, в съответствие с националните и европейски дефиниции за младеж.
- За по-пълна картина са включени и респонденти до 40 години, което позволява сравнение между поколенията.
- Половото разпределение е сравнително балансирано: 51% жени, 47% мъже, 2% друг/неопределен.
- Образователното ниво обхваща ученици в средни училища, студенти, както и хора с професионално, бакалавърско и магистърско образование. Това позволява да се проследи връзката между образованието и сблъсъка с реч на омразата онлайн.

Тематичен обхват

Докладът се концентрира върху пет основни категории реч на омразата:

- **Расизъм и ксенофобия** – на база етнос, националност или мигрантски произход.
- **Сексизъм и мизогиния** – обиди, базирани на пола и насочени най-вече към жени и момичета.
- **Хомофобия и трансфобия** – враждебност към сексуална ориентация или полова идентичност.
- **Религиозна нетърпимост** – реч на омразата към различни вероизповедания и практики.

- **Социално-икономическа дискриминация** – подигравки и отхвърляне на база бедност или социално положение.

Платформен обхват

Изследването обхваща основните социални мрежи и онлайн медии, където младите хора най-често срещат реч на омразата:

Page | 8

- **Facebook (71%)** и **TikTok (63%)** се открояват като най-често посочвани.
- **Instagram (59%)** и **YouTube (54%)** остават значими канали.
- Новинарски сайтове и форуми също са важен фактор, като коментарните секции често са източник на враждебно съдържание.

Сравнимост във времето

За да се гарантира последователност, изследването за 2025 г. повтаря основните въпроси и теми от доклада за 2024 г., но разширява броя на респондентите и участниците във фокус групите. Това позволява както **сравнение във времето**, така и по-дълбок анализ на новопоявяващи се форми на омраза и динамика на платформите.

Методология

Изследването за 2025 г. комбинира **количествени данни от национална анкета** и **качествени наблюдения от фокус групи**. Този смесен подход гарантира надеждност на статистиката и в същото време дава по-дълбоко разбиране за преживяванията и гледните точки на младите хора. Методологията е същата като през 2024 г., но с разширен обхват и повече участници.

Анкетно проучване

- **Брой респонденти:** 1 000 (в сравнение с 50 през 2024 г.).
- **Подбор:** Анкетата е разпространявана онлайн чрез училища, младежки организации и социални мрежи в Благоевград, Петрич, Гоце Делчев, Кюстендил, София и други населени места.
- **Профил:** Баланс по пол, разнообразни възрастови групи (15–40 г.), различни образователни нива.
- **Въпроси:** Анкетата включва блокове за:
  1. Демография и използване на социални мрежи
  2. Честота на срещи с реч на омразата
  3. Форми на речта на омразата
  4. Най-проблемни платформи
  5. Емоционално и поведенческо въздействие
  6. Реакции и докладване
  7. Ефективност на докладването
  8. Възприятие за разпространението на проблема

9. Идеи за решения

• **Обработка на данните:**

1. Многократните отговори са разделяни по категории.
2. Използван е описателен анализ (проценти и дялове).
3. Данните са сравнявани по възраст, пол и образование.
4. Направен е паралел с резултатите от 2024 г.

Фокус групи

- **Брой:** Две срещи – в Благоевград и София.
- **Участници:** Общо 20 младежи (12 момчета, 8 момичета), на възраст 16–22 г., подбрани чрез училища, НПО и връстници.
- **Структура на дискусиата:**
  1. Въведение и правила (конфиденциалност, уважение, равнопоставеност).
  2. Теми за обсъждане:
    - Личен опит с реч на омразата онлайн
    - Емоционални и психологически ефекти
    - Докладване и резултати
    - Стратегии за справяне и подкрепа
    - Идеи за решения
  3. Заключителна част – участниците обобщават какво са научили и какво биха променили.
- **Събиране на данните:** Срещите са продължили по около 90 минути, записани са със съгласието на участниците, след което са транскрибирани и анонимизирани.
- **Анализ:** Текстовете са кодирани по теми – нормализация, емоционално въздействие, проблеми с докладването, връстническа подкрепа и препоръки. Включени са директни цитати (с псевдоними).

Ограничения

- **Самоотчитане:** Отговорите отразяват лични възприятия, които не винаги съвпадат с реалното поведение.
- **Подбор на извадката:** Анкетата достига повече до млади хора, свързани с НПО и училища, което може да ограничи представителността.
- **Платформи:** Частни чатове и затворени групи са по-слабо представени.
- **Сравнимост:** Въпреки сходната методология, промени в платформите (особено ръста на TikTok) влияят на данните.

Силни страни

- По-голяма извадка (1000 души), която увеличава надеждността.
- Съчетаване на количествени и качествени данни.
- Възможност за сравнение с 2024 г. и проследяване на тенденции.
- Централна роля на младежите – именно техните гласове са основата на анализа.

Данни и анализ

Анкета

Националното проучване с **1 000 респонденти** е основният източник на количествени данни в този доклад. В сравнение с базовата извадка от 2024 г. (50 души), сегашният мащаб дава много по-надеждни и представителни резултати за това как младите хора възприемат и преживяват речта на омразата онлайн.

Page | 10

Обобщение на резултатите

Демографски профил

- **Възраст:**
  - 15–19 г.: 34%
  - 20–24 г.: 22%
  - 25–29 г.: 18%
  - 30–34 г.: 14%
  - 35–40 г.: 12%
- **Пол:** 51% жени, 47% мъже, 2% друг/неопределен.
- **Образование:** 41% средно, 29% бакалавър, 15% магистър, 15% професионално/основно.
- **География:** най-силно представени – Благоевград (30%), София (15%), Петрич (12%), Гоце Делчев (10%).

Използване на социални мрежи

- 82% отговарят, че използват социални мрежи няколко пъти на ден.
- Най-популярни: Facebook (71%), TikTok (63%), Instagram (59%), YouTube (54%).
- Новинарски сайтове и форуми също се посочват като чести източници на реч на омразата, най-вече в коментарните секции.

Сблъсък с реч на омразата

- 87% са се срещали поне веднъж с подобно съдържание.
- 41% – ежедневно, 36% – седмично, 10% – месечно, 13% – рядко или никога.
- Най-чести форми:
  - Расизъм и ксенофобия – 70%
  - Сексизъм – 65%
  - Хомофобия/трансфобия – 62%
  - Религиозна нетърпимост – 47%
  - Социално-икономическа дискриминация – 29%

Емоционално въздействие

- Гняв/раздразнение – 46%

- Тревожност/страх/стрес – 31%
- Избягване/самоцензура – 18%
- Мотивация за действие – 12%

Реакции и докладване

Page | 11

- Игнориране/блокиране – 55%
- Докладване – 38%
- Контракоментари – 12%
- Резултат от докладване:
  - 45% – нищо не се е случило
  - 29% – без обратна връзка
  - 18% – съдържанието е премахнато
  - 8% – считат процеса за ефективен

Възприятия и нагласи

- 68% вярват, че речта на омразата онлайн се увеличава.
- 72% изразяват средна до висока загриженост.
- Предлагани решения: образование (72%), по-строги правила за платформите (51%), подкрепа за жертвите (45%), младежки инициативи и контракампании (32%).

Сегментен анализ

По възраст

- Най-младите (15–19 г.) съобщават най-висок ежедневен сблъсък (52%), основно в TikTok.
- По-възрастните (30–40 г.) срещат повече реч на омразата в новинарски сайтове и форуми, свързани с политика.

По пол

- Жените по-често съобщават за сексизъм (72%) и тормоз в лични съобщения.
- Мъжете по-често съобщават за расизъм (74%) и обиди в гейминг среда.

По образование

- Респонденти със средно образование – по-често срещат реч на омразата в TikTok и Facebook.
- Респонденти с висше образование – по-често в новинарски форуми, също така малко по-активни в контракоментари.

Емоционални реакции

- Гняв и раздразнение: най-често срещаната реакция (46%).
- Тревожност и страх: 31%, особено сред по-млади респонденти.
- Чувство за безсилие: често срещано, свързано с липсата на ефект от докладването.
- Мотивация: 12% споделят, че са се почувствали подтикнати да реагират, най-често с подкрепа от връстници.

Page | 12

Тенденции 2024 → 2025

- Ежедневният сблъсък се увеличава от 38% (2024) до 41% (2025).
- Увеличават се случаите на сексизъм (+6%) и хомофобия (+5%).
- TikTok измества Instagram като водеща среда за реч на омразата сред младите.
- Тревожността и стресът нарастват леко (от 28% на 31%).
- Недоверието към механизмите за докладване остава трайно.

Фокус групи

За да се допълнят резултатите от анкетата, през май–юни 2025 г. бяха проведени две фокус групи – в **Благоевград** и **София**. В тях участваха общо **20 младежи** (12 момчета и 8 момичета) на възраст между 16 и 22 години, с различен образователен и социален профил. Целта беше да се разбере как младите хора лично преживяват речта на омразата онлайн и какви стратегии използват, за да се справят.

Въведение

Срещите започнаха с кратко представяне и въвеждане на правила – доверителност, уважение и равнопоставеност. Всеки участник трябваше да сподели коя социална мрежа използва най-често и дали е виждал враждебно съдържание там. Всички 20 души отговориха с „да“, което потвърди, че речта на омразата е повсеместно явление.

Основни теми на дискусиата

1. Опит със срещи на реч на омразата

- В **TikTok** коментарите често се определяха като „брутални“.
- В **групи във Facebook** – токсични дискусии с етнически и политически обиди.
- В **онлайн игри** – расистки и сексистки изрази.
- В **новинарски портали** – агресивни коментари, най-често политически мотивирани.

Най-често споменаваните форми бяха расизъм, сексизъм, хомофобия и подигравки с бедността.

2. Психологическо и емоционално въздействие

- Част от участниците описаха тревожност и напрежение: „След вълна от обиди ме беше страх да отворя дори известията си.“
- Мнозина споделиха за **самоцензура** – избягват да публикуват мнения по чувствителни теми.
- Някои напълно се отказват от дадени платформи.
- Някои случаи доведоха до **отсъствия от училище и по-малка активност в клас**, свързани с онлайн тормоз.

3. Механизми за докладване

Почти всички са пробвали да докладват съдържание, но с разочароващи резултати:

- „Докладвах десетки публикации – нищо не се случи.“
- Липса на обратна връзка – често се възприема като действие „в празно пространство“.
- Само 4 от 20 участници споделиха, че са видели ефект (премахване на съдържание).

4. Стратегии за справяне и подкрепа

- **Подкрепа от приятели** – оказва се по-ефективна от реакцията на платформите.
- **Контракоментари** – с хумор или факти, които понякога намаляват напрежението.
- **Игнориране/блокиране** – най-честият, но временен метод.
- **Споделяне в лични чатове** – за търсене на подкрепа и утеха.

5. Препоръки от младите

- Въвеждане на систематично **обучение по медийна грамотност в училище**.
- **Младежки кампании** в TikTok и Instagram, създадени от самите млади хора.
- **По-строги и прозрачни правила** за модерирание в социалните мрежи.
- **Психологическа подкрепа** в училищата.
- **Общностни инициативи** за насърчаване на толерантността.

Закljučение

Фокус групите потвърждават, че речта на омразата е нещо „нормално“ за младите онлайн потребители, особено в TikTok и Facebook. Емоционалните щети са сериозни – тревожност, самоцензура и дори отказ от участие в обществени дискусии. Участниците са силно разочаровани от системите за докладване, които смятат за формални и безрезултатни. Въпреки това, се вижда и **устойчивост** – младежите търсят взаимна подкрепа, използват контракоментари и настояват за образователни и общностни решения.

Количествени данни от фокус групите

Макар фокус групите да са предимно качествен метод, количественото обобщение на участниците помага да се добие по-ясна картина за техния профил и споделен опит.

Профил на участниците

Показател	Данни
Общ брой участници	20
Пол	Мъже: 12 (60%); Жени: 8 (40%)
Възраст	16–18 г.: 8 (40%); 19–21 г.: 6 (30%); 22–24 г.: 6 (30%)
Образование	Средно: 10 (50%); Студенти: 8 (40%); Професионално обучение: 2 (10%)
Местоживеене	Благоевград: 12 (60%); София: 8 (40%)

Опит с реч на омразата

Показател	Данни
Ежедневен сблъсък	11 участници (55%)
Седмичен сблъсък	7 участници (35%)
Месечен/рядък сблъсък	2 участници (10%)
Най-често срещани платформи	TikTok (16 споменавания), Facebook (14), Instagram (9), Онлайн игри (7)
Най-чести форми на омраза	Расизъм (15 споменавания), Сексизъм (13), Хомофобия/Трансфобия (12), Социално-икономическа дискриминация (6), Религия (5)

Реакции и стратегии за справяне

Показател	Данни
Докладвали съдържание	Да: 16 (80%); Не: 4 (20%)
Удовлетворени от резултата	Да: 4 (20%); Не: 12 (60%); Нито доволни, нито разочаровани: 4 (20%)
Основни стратегии	Игнориране/блокиране (14 участници); Контракоментари (7); Подкрепа от връстници (12); Избягване на платформи (6)

Възприятия и препоръки

Показател	Данни
Смятат, че речта на омразата се увеличава	Да: 15 (75%); Не: 3 (15%); Не са сигурни: 2 (10%)
Най-често предложени решения	Образование в училище (15 участници); По-строги правила на платформите (12); Младежки инициативи (10); Психологическа подкрепа (7)

Обобщение

Количественото обобщение на фокус групите потвърждава картината от анкетата: ежедневната среща с реч на омразата е обичайна за мнозинството, най-често в TikTok и Facebook. Форми като сексизъм и хомофобия изпъкват все повече редом с расизма. Почти всички участници са докладвали съдържание, но само малка част са били удовлетворени от

резултата. Най-силно подкрепяните решения са образованието, връстническите кампании и по-строги мерки от платформите.

Качествени наблюдения от фокус групите

Качественият анализ на дискусиите във фокус групите дава по-дълбок поглед върху емоциите, възприятията и личните истории зад статистиката. При анализа на записите и транскрипциите се откриха няколко основни теми.

Page | 15

Нормализация на речта на омразата

Много участници описаха езика на омразата като „нормална част“ от интернет:

- „В TikTok под почти всеки популярен клип някой ще напише расистки или сексистки коментар.“
- „В групите във Facebook обидите вече са като фон, хората дори не им обръщат внимание.“

Това води до **притъпяване на чувствителността** – младите реагират само когато речта е крайна или лично насочена.

Психологическо въздействие

Непрекъснатата среща с негативни послания се отразява силно на психиката:

- Често се споделяха усещания за **страх, тревожност и стрес**.
- Някои участници признаха, че имат **затруднения със съня** след онлайн конфликти.
- **Самоцензурата** е често срещана: „Спах да пиша мнения онлайн – веднага започват атаки.“
- В отделни случаи младежи се отказват напълно от определени платформи.

Контекстуални „пикове“

Участниците забелязват, че речта на омразата се усилва в конкретни ситуации:

- Политически кампании и избори.
- Спортни събития, особено футбол.
- Новини, свързани с миграция, правата на жените или ЛГБТ+ общността.

Тези пикове често пренасят напрежение от онлайн пространството в училище или в квартала.

Роля на алгоритмите

Интересен акцент е убеждението, че платформите **подсилват омразата чрез алгоритмите си**:

- Скандалните постове се разпространяват по-бързо.
- „*Колкото по-гаден е коментарът, толкова повече харесвания събира.*“
- Това засилва **недоверието към социалните мрежи**.

Page | 16

Докладването като формалност

Участниците описват докладването най-често като безсмислено:

- „*Все едно пишеш жалба в черна дупка.*“
- Само в редки случаи са виждали премахнато съдържание.
- Процесът се възприема като „символичен жест“, който не решава проблема.

Ефективни реакции и справяне

Въпреки трудностите, младежите намират свои начини да отговарят:

- **Контракоментари** – с факти или хумор, които понякога успокояват спора.
- **Подкрепа от приятели** – връстниците често защитават един друг.
- **Игнориране и блокиране** – най-масовият, но временен подход.
- **Лични чатове** – за споделяне на емоции и търсене на подкрепа.

Препоръки на участниците

1. Въвеждане на **задължителна медийна грамотност** в училище.
2. **Младежки кампании** в социалните мрежи с позитивни послания.
3. По-строги и прозрачни правила на платформите.
4. **Достъп до психологическа помощ** за засегнатите.
5. **Местни инициативи** за насърчаване на толерантността.

Обобщение

Фокус групите показват, че речта на омразата е едновременно **повсеместна и вредна**, но и че младите хора имат **собствени ресурси и идеи** за справяне. Те демонстрират желание за действие, но настояват институциите и платформите също да поемат своята отговорност.

Въздействие и резултати

Комбинацията от данни от **анкетата (1 000 респонденти)** и **фокус групите (20 участници)** ясно показва как речта на омразата онлайн влияе върху младите хора в България.

Наблюдават се както сериозни **негативни ефекти**, така и някои **положителни резултати**, свързани с осъзнаване и готовност за действие.

Въздействие

Емоционално и психологическо

Page | 17

- **Гняв и раздразнение (46%)** – най-честата реакция, често прерастваща в онлайн конфликти.
- **Тревожност, стрес и страх (31%)** – особено често при младите на възраст 15–19 години.
- **Самоцензура (18%)** – младежите избягват да публикуват мнения или съдържание, за да не бъдат атакувани.
- **Чувство за безсилие** – поради липса на ефект от докладването.
- **Влошено психично здраве** – трудности със съня, проблеми с концентрацията, понижена мотивация.

Поведенческо

- **Избягване на платформи** – част от младежите намаляват активността си в TikTok, Facebook или форуми.
- **Блокиране и игнориране** – масово използван метод, но възприеман като временен.
- **Зависимост от връстници** – младите все по-често разчитат на приятели да ги защитят.
- **Отдръпване от обществен дебат** – някои спират да пишат по социални или политически теми.

Общностно

- **Нормализация** – враждебната среда се възприема като нещо обичайно.
- **Поляризация** – засилват се разделения по етнос, пол и политически убеждения.
- **Пренасяне онлайн** – конфликти от интернет се прехвърлят в класните стаи и общностите.

Резултати

Повишена осведоменост

- Повече млади хора **разпознават речта на омразата като сериозен проблем (72% през 2025 г. спрямо 2024 г.)**.
- По-добро разбиране на **скритите форми на дискриминация**, особено по пол и сексуална ориентация.

Активно застъпничество

- Нараства натискът за **медийна грамотност в училище** и за **по-строги правила за платформите**.
- Участниците във фокус групите предлагат конкретни решения и кампании.

Page | 18

Устойчивост и солидарност

- 12% от респондентите се чувстват **мотивирани да действат**, вместо да се отдръпват.
- Връстническата подкрепа и контракоментарите са най-ефективните неформални практики.
- Някои споделят примери за **младежки инициативи в TikTok**, които опровергават стереотипи.

Значение за политики и платформи

- Данните подчертават спешната нужда от **по-голяма отчетност** на платформите съгласно **Закона за цифровите услуги на ЕС (DSA)**.
- Образованието и подкрепата за жертвите трябва да се интегрират в **националната младежка политика**.
- Гласът на младите трябва да бъде включен в **консултациите с платформите** за по-ефективни механизми за модерирание.

Обобщение

Речта на омразата онлайн оказва **дълбоко негативно влияние** върху психиката, поведението и социалната ангажираност на младите хора в България. В същото време се вижда и **устойчивост** – младите хора са все по-осъзнати, готови да действат и да настояват за промяна. Предизвикателството пред институциите и платформите е да подкрепят тази енергия и да я превърнат в трайни решения.

Препоръки

Въз основа на резултатите от анкетата и фокус групите, докладът формулира набор от приоритетни препоръки към институции, училища, граждански организации и дигитални платформи.

1. Образование и осведоменост

- Въвеждане на **задължителна медийна грамотност** в училище на всички нива.
- Обучение за учители, младежки работници и общностни лидери как да разпознават и противодействат на речта на омразата.
- Национални **кампании за осведоменост**, насочени към младежи и родители, които подчертават вредите от речта на омразата и ползите от контракампаниите.

2. По-строги правила за платформите

- Ясни и справедливи стандарти за модериране на съдържание във Facebook, TikTok, Instagram и YouTube.
- **Прозрачност на алгоритмите**, особено по отношение на съдържание, което се разпространява масово.
- По-добра **обратна връзка при докладване** – извън автоматични съобщения.
- Системи за санкции към нарушителите – от временни блокирания до закриване на акаунти.

Page | 19

3. Подобряване на механизмите за докладване

- По-опростени и достъпни форми за сигнализиране.
- **Проследяване на статуса на жалбата** в реално време.
- Въвеждане на **независим мониторинг** за реакциите на платформите.

4. Общностна подкрепа и услуги за жертвите

- Създаване на **ученически и младежки групи за взаимопомощ**.
- Разширяване на достъпа до **психологическа подкрепа** в училищата.
- Роля на НПО за предоставяне на правни съвети, анонимни канали за сигнализиране и кампании за солидарност.

5. Законодателни и политически мерки

- Актуализиране на законовата рамка, в съответствие с **Закона за цифровите услуги на ЕС (DSA)**.
- Гарантиране на прилагането на съществуващите антидискриминационни закони в онлайн среда.
- Засилено **сътрудничество между държавата, гражданските организации и технологичните компании**.

Обобщение на препоръките

- **Образование** – медийна грамотност и кампании за информираност.
- **Регулации** – по-ясни правила и отговорност на платформите.
- **Подкрепа** – услуги за жертвите и връстническа солидарност.
- **Участие** – активна роля на младежите в създаване на решения.
- **Прилагане** – законови и политически мерки за ограничаване на речта на омразата.

Заклучение

Докладът за 2025 г. показва, че речта на омразата онлайн остава **широко разпространена и вредна**, но също така, че младите хора са **готови да бъдат двигател на промяната**. Те

настояват за образование, по-голяма отговорност от платформите и общностна подкрепа. Ако тези препоръки бъдат приложени, България може да направи значителна крачка към по-безопасна и приобщаваща дигитална среда.

Документирани случаи на език на омразата в България (2023–2025)

В допълнение към изследването чрез анкета и фокус групи, настоящият раздел представя реално документирани случаи на език на омразата и дискриминационна реторика, отразени в българските медии в периода 2023–2025 г. Примерите включват изказвания на публични фигури, решения на институции и инциденти в спорта и онлайн средата, които показват устойчивостта и разнообразието на проявите на езика на омразата в страната.

1. Антисемитска заплаха към Софийската синагога (февруари 2025)

Мъж е арестуван, след като по телефона отправя заплаха за „изтребване на евреите“ към Централната софийска синагога. Случаят получава широко медийно отразяване и е осъден от еврейската общност като тревожна ескалация на антисемитската омраза.

Потърпевша група: еврейска общност.

Източник: БНР, bTV Новините, февруари 2025 г.

2. Решение на КЗД срещу Костадин Костадинов (ноември 2024)

Комисията за защита от дискриминация установява, че лидерът на партия „Възраждане“ е използвал антисемитска и ксенофобска реторика във „Фейсбук“, насочена срещу депутатата Даниел Лорер.

Потърпевша група: лица от еврейски произход.

Източник: Решение № 430/19.11.2024 г. на КЗД; публикации в национални медии.

3. Повторна санкция срещу Костадин Костадинов и „Възраждане“ (април 2025)

КЗД налага нова санкция за системно разпространяване на антисемитска реч на омразата чрез официалните страници на партията, съдържащи враждебни коментари и възхвала на нацистка идеология.

Потърпевша група: еврейска общност.

Източник: Решение № 164/14.04.2025 г. на КЗД; БНТ.

4. Санкция срещу ВМРО–БНД за дискриминационни изказвания (юли 2023)

КЗД санкционира партия ВМРО–БНД за публични послания с дискриминационен характер към уязвими групи, описани в доклад на Българския хелзинкски комитет (БХК).

Page | 21

Потърпевши групи: роми и мигранти.

Източник: БХК, „Правата на човека в България 2023“.

5. Реч на омразата в ефира на РИК TV (февруари 2024)

В предаване на РИК TV бежанците са наречени „ислямски орди, които заливат България“. Съветът за електронни медии издава официално предупреждение, квалифицирайки съдържанието като подбуждащо към омраза.

Потърпевши групи: бежанци и мюсюлмани.

Източник: Мониторингов доклад на СЕМ 2024 г.

6. Доклад на БХК „Правата на човека в България 2024“

Докладът отбелязва масово разпространение на омразна реч в онлайн медиите, насочена срещу роми, ЛГБТИ лица и мюсюлмани, и подчертава увеличаване на политически мотивираната враждебност.

Потърпевши групи: роми, ЛГБТИ лица, мюсюлмани.

Източник: БХК, 2024 г.

7. Изменение на Наказателния кодекс – включване на сексуалната ориентация (юли 2023)

След серия публични прояви на хомофобска реторика Народното събрание допълва НК, като включва сексуалната ориентация сред признаците, защитени от престъпления от омраза.

Потърпевша група: ЛГБТИ лица.

Източник: Държавен вестник, юли 2023 г.

8. Делото срещу Боян Расате (юни 2024)

Медиите широко отразяват съдебното дело срещу крайнодесния активист Боян Расате, обвинен в подбуждане към дискриминация и омраза на основа сексуална ориентация, което предизвиква национален дебат за престъпленията от омраза.

Потърпевша група: ЛГБТИ лица.

Източник: „Свободна Европа – България“, юни 2024 г.

9. Глоба на ПФК „Левски“ от УЕФА (август 2023)

УЕФА налага глоба от 40 000 евро за дискриминационно поведение – расистки скандирания и националистически символи по време на мач срещу ФК „Шкупи“.

Потърпевша група: етнически малцинства.

Източник: Дисциплинарно решение УЕФА 2023 г.

10. Расистки скандирания във волейбола (януари 2025)

Българската федерация по волейбол санкционира ЦСКА София с лишаване от домакинство и глоба, след като фенове обиждат на расова основа играча на „Левски“ Ливан Осория.

Потърпевша група: хора с африкански произход.

Източник: Решение на Дисциплинарната комисия на БФВ 2025 г.

11. Расистки прояви по време на международен футболен мач (октомври 2023)

УЕФА разпорежда Сърбия да играе срещу България без публика заради расистки скандирания на предишен мач в Белград – инцидентът е широко отразен в българските спортни медии.

Потърпевша група: етнически малцинства.

Източник: Решение УЕФА 2023 г.; спортна преса.

12. Неонацистките прояви „Луковмарш“ (2023–2024)

Въпреки забрани, екстремистки групи провеждат ежегодно шествие в София в чест на ген. Христо Луков, използвайки нацистка символика и ксенофобски лозунги. Събитията са осъдени от държавни и международни институции като прояви на омраза.

Потърпевши групи: евреи и малцинства.

Източник: Световен еврейски конгрес, БНР, 2023–2024 г.

13. Годишен отчет на КЗД за 2023 г.

Комисията отчита конкретни медийни публикации, съдържащи реч на омразата и дискриминационни изрази, и отбелязва недостатъчна редакционна отговорност.

Page | 23

Потърпевши групи: различни малцинствени общности.

Източник: Годишен доклад на КЗД 2023 г.

14. Онлайн профили с подбуждане към насилие над жени (май 2025)

КЗД излиза с позиция по сигнали за съдържание в TikTok, YouTube и Facebook, насърчаващо насилие и омраза към жените, квалифицирайки го като форма на дискриминация.

Потърпевша група: жени.

Източник: Прессъобщение на КЗД, май 2025 г.

15. „Бяла книга“ на БХК за престъпления от предразсъдъци и реч на омразата (2024)

Документът регистрира системна анти-ромска, анти-мюсюлманска и анти-ЛГБТИ реторика в онлайн и традиционни медии.

Потърпевши групи: роми, мюсюлмани, ЛГБТИ лица.

Източник: „Бяла книга БХК“, 2024 г.